

S E R I A D E A U T O R
FERNANDO PESSOA

Volum apărut cu sprijinul acordat de

GOVERNO DE
PORTUGAL

SECRETÁRIO DE ESTADO
DA CULTURA

DIREÇÃO-GERAL DO
LIVRO, DOS ARQUIVOS
E DAS BIBLIOTECAS

FERNANDO PESSOA
Vecin cu viața

POEZIA ORTONIMĂ
1911-1935

Antologie, traducere din portugheză,
prefață și note de
DINU FLĂMÂND

HUMANITAS
fiction

Serie de autor coordonată de Dinu Flămând

Coperta: Angela Rotaru

Tehnoredactor: Manuela Măxineanu

Corectori: Cristina Jelescu, Iulia Vladimirov

DTP: Emilia Ionașcu, Carmen Petrescu

Tipărit la Monitorul Oficial R. A.

© HUMANITAS FICTION, 2017, pentru prezenta versiune românească

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

PESSOA, FERNANDO

Vecin cu viața: poezia ortonimă: 1911–1935 / Fernando Pessoa;

Antolog., trad. din portugheză, pref. și note de Dinu Flămând. –

București: Humanitas Fiction, 2017

ISBN 978-606-779-224-9

I. Flămând, Dinu (ed. șt.)

821.134.3

EDITURA HUMANITAS FICTION

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51

www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro

Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro

Comenzi telefonice: 0372 743 382 / 0723 684 194

Din CANCIONEIRO¹

1. E titlul ce apare frecvent în manuscrisele lui Pessoa, sub care intenționa să își publice opera poetică pe care o semna cu propriul nume. În mod evident, titlul *Cancioneiro* se inspiră din Petrarca, *Il Canzoniere*; ca și la Petrarca, are înțelesul de jurnal al unei vieți sau, și mai precis, de „istorie a vieții interioare“. Alt titlu de volum frecvent întâlnit în manuscrisele sale era *Ficțiunile interludiului* (*Ficções do interlúdio*), gândit să denumescă o culegere cu toate poemele publicate de Pessoa în portugheză în timpul vieții, nu doar sub proprie semnătură, dar și cele atribuite cunoscuților săi heteronimi. Mai toate poemele scurte ale lui Pessoa apărute sub propriul nume nu aveau titluri în manuscris. Edițiile portugheze și străine le atribuie, de obicei, titluri preluate din versul inițial, pentru mai ușoara lor identificare. Este și metoda adoptată în sumarul ediției de față. Rarele titluri alese chiar de poet sunt ușor de identificat fiindcă apar și în ediția noastră cu majuscule.

ABDICARE

Ia-mă, o, noapte eternă, în brațele tale
Și spune-mi că sunt fiul tău.
Eu, rege încoronat
Care de bunăvoie-am abandonat
Tronul meu de oboseală și de visare.

Spada mea, pentru brațele mele mult prea apăsătoare,
Din mâinile mele virile și liniștite-am abandonat;
Și tot așa, sceptrul meu și coroana – eu le-am lăsat
În anticameră, ca pe niște lucruri neînsemnate și oarecare.

Iar cămașa mea de zale, devenită prea inutilă,
Și pintenii mei, ținuta mea de război atât de futilă,
Le-am lepădat în coridorul întunecat.

Cu trup și suflet m-am desprins de realitate
Spre a reveni în vechea noapte ce absoarbe pe înserate
Peisajul zilei, contemplat cum moare treptat.

[Ianuarie 1913]

DINCOLO-DE-DUMNEZEU

I

Abis

Privesc spre Tage, cu atâta intensitate
Că uit să mai și privesc chiar privind,
Și deodată starea aceasta mă abate

Spre propria mea visare sosind –
Ce poate să însemne un râu curgând?
Ce sunt eu, stând aici și privind?

Iar în acea clipă simt ca pe-un neînsemnat
Și vag moment, existența acestui loc.
Totul pare că în plictiseală s-a înecat –
Chiar și felul meu de a sta gândind.
Totul – de jur împrejur, pe un larg ocol –
Devine mai mult ca exterior.

Piere tot ceea ce ființează ca ființare
Figurând vag doar în propria mea cugetare.
Iar eu nu mai am contact cu nimic,
Cu nici o Ființă, idee, suflet sau cu alt nume,
Nici cu mine, cu glia, cu albastrul ceresc...

Iar atunci, pe Dumnezeu îl găsesc.

II

A trecut

A trecut, mai departe de Când,
Și mai departe De Ce, și chiar de Trecând...

Vârtej din ceva Ignorat
Fără să fie vârtejul învârtejat...,

Vast până hăt dincolo de Vast
Nefiind, deși pe sine umbrindu-se...

Universul e urma lăsată de el...
Iar Domnul e umbra lăsată în el...

III

Glasul Domnului

Strălucește o voce în noapte...
Se aude dinlăuntrul acestui Afară...
*Oh, Universule, eu ție îți sunt...*¹
Ah, teribila bucurie
A acestei înspăimântări, o făclie
Aproape stinsă, pe mine călăuzind!

Cenușă a ideii și a numelui
În mine, iar vocea: *Oh, Lume,*
*Legământ în tine mie îmi sunt...*²
Infim ecou al meu, mă inund
De valurile strălucirii negre
Pe unde spre Dumnezeu mă afund.

1. În *Eseuri despre limbă* Pessoa mărturisește: „Odată am vrut să sugerez, într-o singură frază, ideea [...] că Dumnezeu este în mod simultan și Creator, și Suflet al lumii.“ N-am putut să procedez mai bine decât mutând în tranzitiv verbul *ser* [a fi]; astfel apare în gura lui Dumnezeu fraza: „*Ó Universo, eu sou-te*“, unde tranzitivul creației se dotează cu substanță grație intransitivului de identificare.

2. În original: „*Ó mundo, / Sermente em ti eu sou-me*“.

IV

Căderea

Din mine ideea despre lume
A căzut...
Vacuitate dincolo de profund,
Fără să îl aibă nici pe Eu, nici pe Acolo...

Vacuitate fără a fi tu însuți, haos
De a fi gândit ca fiindă...
Scară absolută fără fuștei...
Viziune ce nu se poate vedea...

Dincolo-de-Dumnezeu! Dincolo-de-Dumnezeu! Calm negru...
Strălucire a Necunoscutului...
Toate au un alt înțeles, o, tu, suflete,
Chiar și faptul-de-a-avea-un-înțeles...

V

Braț fără Corp Agitând o Spadă

Între arbore și faptul de a-l vedea
Oare unde încap visarea?
Peste ce arc de pod mai veghează
Dumnezeu?... Pe mine mă întristează
Să nu știu dacă această cocoșă a podului
Este și curbura orizontului...

Între viață și ceea ce să trăim ni s-a dat
Oare pe ce parte curge-acest râu?
Arbore, tu în frunzele tale înveșmântat –
E vreo legătură între tine și-acest râu?
Porumbei zburători – acest porumbar
E totdeauna pe dreapta voastră, este real?

Dumnezeu este un mare Interval,
Dar între ce anume și ce anume?...
Iar între ceea ce spun și ceea ce tac, să fie real
Faptul că eu exist? Cine mă vede, cine să poată spune?
Sau mă înșel... Iar porumbarul sus ridicat
Dă roată el porumbelului, sau doar alături e așezat?

*[Ianuarie-martie 1913]*¹

1. Poem propus spre publicare în numărul 3 al revistei *Orpheu*, care nu a mai fost imprimat din lipsă de fonduri.

IMPRESII DE CREPUSCUL

I

Clopot din satul meu¹
Molcom în seara care coboară
Fiece dangăt al tău
Răsună în inima mea ușoară.

Și atât de lent e sunetul tău
Pe cât de tristă-i și viața toată
Încât de la primul dangăt se-aude
Și rezonanța lui repetată.

Când trec cu pasul meu rătăcit
Chiar de suni nu departe,
Rămâi pentru mine numai un vis
În suflet, cu sunetele tale distante.

Cu fiecare dangăt al tău
Vibrând în cerul deschis și pe ape
Simt că trecutul e tot mai îndepărtat
Și îți simt dorul tot mai aproape.

1. Într-o scrisoare adresată lui João Gaspar Simões, Pessoa mărturisea: „Clopotul din satul meu [...] e cel de la Biserica Martirilor [din Lisabona]. E satul în care m-am născut, adică Piața S. Carlos“. Publicat în *Athena*, nr. 3, Lisabona, 1924, p. 82. Poemul datează din 8.04.1911.

II

Smâncuri de-nfiorare sunt în auritul meu suflet aceste neliniști...
Zvon mortuar de Clopote Depărtate... Se rumenesc pe palide miriști
Grânele în cenușa amurgului... Îmi trece prin suflet un frig carnal de mister...
Mereu neclintită rămâne Ora!... Clătinare din vârfuri de palmier...
Liniște pe care frunzele o privesc în noi... Toamnă visătoare
A unui cântec de vagă pasăre... Azur uitat în stagnare...
Ah, ce țipăt mut de neliniște își înfige în Oră gheara la sânge!
Ce spasm din mine se teme de altceva decât de ceea ce plânge!
Întind mâinile spre dincolo, și întinzându-le chiar zăresc
Că ceea ce vreau nu-i totuna cu ceea ce îmi doresc...
Timbale de Imperfecțiune... De cât s-a îmbuibat cu vechime
Ora împroașcă din sine Timp!... Și se răsfârânge în profunzime
Delăsarea de mine însumi în mine, pân-la epuizare,
Tot amintindu-mi de Eu-l prezent alunec încet spre uitare!...
Fluid de aureolă, transparența lui „Fost-a când a fost“, greață de-a se abține...
Doar Misterul știe că eu sunt altul... Clar de lună peste a nu se conține...
Santinela stă neclintită – iar lancea înfiptă-n țărână
O întrece în înălțime... Și de ce astea toate?... Dulce zi monotună...
Din Oră, plantele absurdului tânjesc spre Dincolo de zare...
Orizonturi închid ochii spațiului în care sunt lanțuri de eroare...
Lungi caravane... Fanfare cu opiumul tăcerilor viitoare...
Portaluri în depărtare... printre copaci... bare de fier... bare!...

29. 03. 1913

ORA ABSURDĂ¹

Tăcerea ta e o navă cu toate pânzele ei întinse...
Blânde, brizele flutură flamurile², și surâsul...
Și surâsul tău în tăcerea ta e cu scări și cu catalige
Pe care mă-nchipui mai sus și aproape de ceva ce aduce cu paradisul...

Inima mea e o amforă ce se sparge în cioburi căzând...
O culege tăcerea ta și o păstrează spartă, așa cum este...
Idea mea despre tine pare un cadavru zvârlit pe plajă... cu toate acestea
Tu rămâi ireala pânză pe care se înșală arta mea colorând...

Deschide larg toate ușile; iar vântul să ne alunge ideea
Adusă de aburul lenevelii ce adie cu parfumul lui prin saloane...
Sufletul meu e o peșteră ce se umple când o inundă marea,
Iar felul meu de a te visa e o caravană de histrioane...

Plouă cu aur opac... Dar nu afară, ci-n mine... Se-încinge
Ora miracolelor, numai cu cenușă de miracol rămasă-n ea...
În atenția mea stă o biată văduvă care nicicând nu plânge...
Iar pe cerul meu interior nu a existat niciodată vreo stea...

Astăzi cerul apasă ca teama de a nu atinge portul dorit...
Ploaia e mărunță și goală... Ora știe că ea a și fost...
Vai, de ce nu s-au inventat paturi pe care să doarmă navele!... Absorbit
În înstrăinarea de sine, ochiul tău pare un plâns fără rost...

Toate clipele mele sunt tăiate din rocă neagră,
Și dintr-o inexistentă marmură spaima mea cea ne bună,

1. Prima publicare în *Exilio*, Lisabona, aprilie 1916.

2. Panglici subțiri, în culorile naționale, prinse de catargul principal al navei, care flutură în vânt.

Durerea cu care mă-nveselesc nu-i nici bucurie și nici întregă,
Iar inversa mea bunătate nu e nici rea, nici bună...

Fascii de lictori se desfac pe marginea drumului deodată...
Ale victoriilor medievale insigne n-au ajuns până la cruciade...
În schimb, au fost ticsite utile infolii între pietre de baricade...
Iar iarba crescú viguros între șine de cale ferată...

Ah, ce bătrână e ora!... Și plecară toate navele-n larg!...
Pălăvrăgesc pe plajă un odgon mort și doar zdrențe de vele...
Despre depărtările Sudului, de unde visele noastre-și extrag
Neliniștea de a visa și mai mult, până se sufocă și ele.

Seacă fântâna în parcul pustiu... Palatul ajuns ruine
Te doare să-l vezi... Nimeni nu-și ridică privirea plecată,
Și simți dinaintea acestui loc-toamnă cumva ca un dor de tine...
Acest peisaj e un manuscris cu cea mai frumoasă frază tăiată...

Nebuna a spart toate candelabrele glabre,
Murdar de uman, lacul își sfășie scrisorile tremurate...
Sufletul meu e acea lumină ce nu va luci niciodată în candelabre...
Și ce-ar mai putea râvni spaimile mele? brize neașteptate...

De ce mă frământ și mă chinuiesc?... Goale în clar de lună
Dorm toate nimfele... Iese soarele și dispar de acolo...
E ca un naufragiu tăcerea ta care mă leagă și îngână,
Și e ideea că vocea ta sună ca o liră de fals Apollo...

Nu mai există ocheade de cozi de păun prin grădinile din poveste...
Par mult mai triste până și umbrele noastre... Dar mai apar
Risipite pe jos fâșii (poate) din hainele guvernantelor, mai scâncește
Ceva semănând cu ecoul pașilor pe alei ce îndată dispar...

S-au înecat în sufletul meu asfințit după asfințit...
Toate câmpiile mi-au răcorit picioarele cu ierburile lor suave...

S-a stins și în ochii tăi ideea că ai putea avea sufletul liniștit,
Privind toate astea în tine eu văd doar un port fără nave...

O clipă, toate vâslele au stat vertical ridicate... se simțea-n înserare
Dorul holdelor de a fi o mare... Și chiar prin fața ochilor mei, dinaintea
Defilau spre tronul meu de înstrăinare gesturi cu pietre rare...
Sufletul meu e o lampă stinsă, dar încă rămasă fierbinte...

Ah, iar tăcerea ta e un profil de creastă-n bătaia soarelui!
Toate prințesele și-au simțit sânul mai apăsat...
De la ultima fereastră a castelului se vede numai o floare a soarelui,
Închipuindu-și că ar mai fi și altele, simțirea noastră s-a îmbrumtat...

Suntem, și deodată nici nu mai suntem!... Lei în cușcă după zăvoare!...
Departa pe Altă Vale se aude un dangăt de clopot... Imaginat?...
Arde școala, iar un copil a rămas închis în sala cea mare...
De ce n-ar deveni Nordul Sud?... Și ce s-a mai inventat?...

Iar eu delirez... Mă opresc deodată din ce gândesc... Te fixează...
Și tăcerea ta e orbirea mea... Te fixează în visare...
Mi-e ca o șerpuire de serpentine roșii felul în care la tine eu meditez,
Iar gândind la tine mă iau amintiri de o savoare-nfiorătoare...

De ce să nu te disprețuiesc?... De ce să nu te pierd?... De folos
Mi-ar fi să nu știu nimic despre tine... Tăcerea ta e un evantai pliat -
Evantai închis, căci de-ar fi deschis ar fi prea frumos, prea frumos,
Dar mai bine să nu-l deschizi, iar Ora să rămână fără păcat...

Pe toate piepturile toate mâinile încremenită încrucișate...
Se ofilira mult mai multe flori decât cele avute-n grădină...
Iubirea mea pentru tine a rămas o catedrală cu tăceri delicate,
Iar visele mele, o scară fără început dar care se termină...

Va intra pe ușă cineva... Se simte aerul surzând...
Țesătoare văduve se veselesc cu un giulgi de fecioare țesut...

Ah, plictiseala ta e statuia unei femei care va sosi în curând,
Și parfumul pe care crizantemele-l vor avea, dacă l-au avut...

Se cuvine să distrugem intențiile tuturor podurilor,
Să îmbrăcăm toate peisajele pământului cu un duh rău,
Să îndreptăm cu forța curbura tuturor orizonturilor,
Să gemem fiindcă avem de trăit, ca un scrâșnet de ferăstrău...

Greu e să îndrăgești peisaje inexistente, puțini se încumetă!...
Și cum să te bucuri că vei avea parte mâine de-aceeași lume!... Păcat
Ar fi ca tăcerea ta în auzul meu să devină un nor ce întunecă
Surâsul tău, de aureolă neagră, și plictiseala-ți de înger exilat...

Blândă, cum e când îți trăiesc și mama, și surorile, ziua apune...
S-a oprit și ploaia, cerul vast e un mare surâs imperfect...
Conștiința mea de a fi conștient de tine-i o rugăciune,
Iar știindu-te surâzând e ca și cum aș ține o floare ofilită la piept...

Ah, de-am putea fi în zare pe un vitraliu două figuri pereche!...
Ah, de-am putea fi cele două culori ale unui stindard de glorie!...
Acefală statuie uitată undeva într-un colț, sau cristelniță veche,
Steag al învinșilor cu o deviză scrisă în centru – *Victorie!*

Ce mă tot chinuiește?... Până și chipul tău cel înseninat
Îmi inspiră doar lene, și opium, și o teribilă nepăsare!...
Nu știi bine nici eu... Sunt un nebun în propria mea inimă exilat...
Eu am fost iubit în efigie într-o țară de dincolo de visare...

4. 07. 1913

CUPRINS

<i>Pessoa, multiplu de sine însuși</i> de Dinu Flămând	5

Din CANCIONEIRO

ABDICARE	19
DINCOLO-DE-DUMNEZEU	19
IMPRESII DE CREPUSCUL	24
ORA ABSURDĂ	26
FEREASTRĂ SPRE CHEI	30
PLOAIE OBLICĂ	31
<i>Vizitarăm acele deșerturi și-acele locuri</i>	37
<i>Brațele noastre sunt mișcate...</i>	38
CASĂ ALBĂ, NAVĂ NEAGRĂ	39
DRUMUL CRUCII	42
<i>Mamă a mea...</i>	52
<i>În umbră și în frigul nopții...</i>	53
<i>Lumea se prăbușește...</i>	54
<i>Nu știu...</i>	55
EPISOADE	56
FICȚIUNILE INTERLUDIULUI	61
ÎN ÎNTUNERIC ȘI ÎN FRIG	64
<i>Trecutul tot...</i>	64

CĂTRE NOAPTE	65
ITINERARIU	66
<i>Noaptea-i întunecată...</i>	67
<i>Eul meu trăiește...</i>	68
<i>Îndepărtat de mine însumi...</i>	68
<i>O, de-aș putea...</i>	68
<i>Ceilalți pot avea</i>	68
POEMUL INCOMPLET	69
<i>Pe un prag...</i>	70
<i>Mi-a căzut inima la pământ.</i>	72
<i>Zei sunt fericiți</i>	72
<i>Cine fură punga mea...</i>	73
<i>Ah, totdeauna pe imperceptibilul traseu al trecutului</i>	73
<i>A fi oboșește, a simți doare...</i>	74
À LA MANIÈRE DE A. CAEIRO	75
<i>Căldura moartă...</i>	75
TRECĂTOR	76
IRONIE PE SEAMA LUI CRISTOFOR COLUMB	76
<i>Afară viața fierbe...</i>	77
CRĂCIUN	78
AN NOU	78
VIS	79
<i>Nimic nu sunt...</i>	79
<i>După ce în oglindă...</i>	80
<i>Aici, în această plictiseală...</i>	80
<i>Aud cum trece prin noaptea vântul</i>	81
<i>„Dezbină și stăpânește“ ...</i>	82
<i>Eu privesc cu mult dor...</i>	82
<i>Să dormi!...</i>	83
EȘAFODAJUL	84
<i>Acel foarte rapid surâs</i>	86
<i>Se scurg inutile zilele mele lente</i>	87
<i>Visuri, sisteme...</i>	87
<i>Ca o frunză pe ape agitate</i>	88
<i>Biată muzică din trecut!</i>	88
<i>Cântă în noapte un flaut...</i>	89
<i>Cântă secerătoarea...</i>	90

<i>Dormi în timp ce eu te veghez</i>	91
<i>Dormi rezemată de pieptul meu</i>	91
<i>Departe, pe lună plină</i>	92
<i>Cerșetor...</i>	93
<i>Aici în străfundul acestui apartament.</i>	93
DE JUR ÎMPREJURUL MEU	94
<i>Vară...</i>	97
GLOSE	97
COPILUL MAMEI SALE	99
<i>Nu există adevăr fals...</i>	100
<i>Iar acest fel de nebulie pură</i>	101
GIRUETA	101
<i>Știu că niciodată...</i>	102
<i>Nu-mi mai amintesc visul...</i>	102
<i>Nu veni să te-asezi...</i>	103
POST-SCRIPTUM	104
<i>La sfârșitul acestui defunct octombrie</i>	105
<i>Nu, n-am cerșit nici iubire...</i>	106
<i>Se vede multă lumină...</i>	107
<i>Se juca el copilul</i>	107
<i>Eu îmi veghez ...</i>	109
<i>Era un mort...</i>	109
<i>E tristă noaptea...</i>	110
<i>De câtă vreme...</i>	110
<i>Tremura pe pielița apei</i>	111
<i>Apa de ploaie...</i>	111
<i>Eu aș vrea să îți spun cuiva</i>	112
<i>Azi sunt trist...</i>	113
<i>Treceam pe stradă...</i>	113
<i>Mie inima totdeauna mi-a fost</i>	114
<i>Foșnește prin arbori vântul</i>	114
<i>După ce a stat ploaia...</i>	115
<i>Pășesc pe lângă tine mut</i>	115
<i>Mie mi-e milă de stele</i>	116
CRĂCIUN	117
<i>Vocea ta...</i>	117
ABAT-JOUR	118
<i>E ceva ca un cerc de ceață</i>	119

<i>Liniște...</i>	120
<i>Aici toate stau împăcate.</i>	120
<i>Un zid de nori îndesați</i>	122
ĂȚIPIRE	123
EPITAF NECUNOSCUȚ.	123
<i>Aici pe plajă...</i>	124
<i>Târziu în noapte...</i>	125
<i>Am lăsat să-mi cadă din mână...</i>	125
<i>Mai trist decât ceea ce se întâmplă</i>	126
<i>De câtă vreme...</i>	127
<i>Am dormit. Am visat. În labirintul abstract.</i>	128
<i>Am dormit. Am visat. În labirintul inform.</i>	128
<i>Mă doare cel care sunt...</i>	129
<i>După ce invitații</i>	130
<i>A-ți fi dor înseamnă chiar a trăi</i>	131
<i>Eu pășesc prin mine...</i>	131
<i>Lasă-mă să ascult...</i>	133
<i>Mă privesc ochi în ochi</i>	134
<i>Ce-i acel lucru din inserare</i>	134
<i>Pesemne se numește tristețe</i>	135
<i>Inconștiență-a copilăriei!</i>	136
<i>Sunt eu oare vesel sau trist?...</i>	136
<i>Ce mândru soare-n văzduh</i>	137
<i>Mai puțină lume...</i>	137
<i>Bunul soare...</i>	138
<i>A mea navă fără călătorie</i>	138
<i>Eu nu știu din câte suflete sunt</i>	139
<i>Între noaptea care sfârșește</i>	140
<i>Mă doare ceața...</i>	141
<i>Soarele arde...</i>	141
<i>Le las orbului și surdului</i>	142
<i>Vine din străfundul câmpiei...</i>	144
<i>Dumnezeu nu are unitate</i>	144
<i>Între clarul de lună...</i>	145
<i>Cu spatele la perete...</i>	145
<i>Știu bine...</i>	146
<i>Trec pe stradă cortegii</i>	147
<i>Sunt morocănos...</i>	147

<i>Vreau să fiu liber...</i>	148
SINGURĂTATE	149
<i>Pe marginea cea verde...</i>	150
<i>În curând ziua...</i>	151
<i>Acum îți înfigi iglița</i>	151
<i>De mă gândesc bine...</i>	152
<i>Stârnește surpriza de-a exista</i>	152
<i>Astăzi sunt trist, sunt trist</i>	153
<i>Nu știu ce suferință...</i>	154
<i>Ca un vânt în pădure</i>	154
<i>În această zi de tristețe.</i>	155
NESCIO QUID MEDITANS	156
<i>Cât de mult am fost peregrin</i>	156
<i>Din mijlocul străzii</i>	158
<i>Oare cu cine-am fost confundat</i>	158
<i>Cade ploaia...</i>	159
<i>Trece printre umbre...</i>	160
<i>Întinde-mi palmele tale...</i>	161
<i>Se aude un vânt puternic...</i>	162
<i>Am spus de atâtea ori</i>	163
<i>Pe anumiți oameni...</i>	164
<i>Lentă și liniștită...</i>	164
TRANSGRESARE	165
<i>Murmură în pădure nocturn</i>	167
<i>Aici unde soarele liniștit</i>	168
<i>Înainte ca somnul...</i>	170
<i>Pe plaja cea joasă...</i>	171
<i>Îndărătul acelei ferestre</i>	171
<i>Plouă. E zi de Crăciun.</i>	172
<i>Maria...</i>	173
<i>Nu am pe nimeni...</i>	175
<i>Clopotul vechii biserici.</i>	176
ULTIMUL SORTILEGIU	177
<i>Pisică jucându-te-n stradă</i>	179
<i>În marea cea amplă...</i>	179
<i>Undeva în vremea care s-a dus</i>	180
<i>Nu: nu spune nimic!</i>	181
<i>Scrie la ziar...</i>	182

<i>Cum nu am nimic de făcut mai bun</i>	183
<i>Sunt zile...</i>	183
<i>Se simte un murmur...</i>	184
<i>Există în vânt o diversitate</i>	185
<i>Am auzit de douăsprezece ori bătaia</i>	186
<i>Am visat...</i>	186
<i>Nu știu de ce sunt cum sunt</i>	187
LA ÎNCEPUTUL DRUMULUI	188
<i>În adâncul gândirii mele</i>	189
<i>Acum mă doare capul</i>	190
<i>Eu cred că în dansurile populare</i>	190
<i>În călătoria către nimic</i>	191
<i>Deschid fereastra...</i>	192
<i>Vag, plutind singur...</i>	192
AUTOPSIHOGRAFIE	194
<i>Acorduri de filarmonică...</i>	195
<i>De sunt singur...</i>	196
<i>Freacă vântul prin niște copaci</i>	196
<i>Plânge vântul cum plânge un om</i>	197
<i>Astăzi cum seara e liniștită...</i>	197
<i>Mă trezesc mereu...</i>	198
<i>Luna...</i>	199
<i>Norii cei lenți...</i>	199
DE GRADUL AL DOILEA	200
<i>Nu vreau nimic...</i>	201
<i>E aproape un an de când nu mai scriu</i>	202
<i>Moartea e doar strada la cotitură</i>	202
INIȚIERE	203
<i>Mi-aduc aminte sau nu?...</i>	204
<i>E destul să gândești cum să simți</i>	204
<i>Ca niște nori lini...</i>	205
<i>Binecuvântat cocoș care cântă</i>	205
<i>Plăcut e somnul...</i>	206
<i>Ah, numai eu știu...</i>	207
<i>Venea elegantă și cam zorită</i>	207
MUNTELE ABIEGNO	208
<i>Surâs al frunzelor auzit</i>	212
<i>Rufele întinse în vânt</i>	212
<i>Eu sunt o antologie</i>	214
<i>Am renunțat să mai fiu...</i>	214

<i>Totul a fost spus înainte...</i>	215
<i>Da, nimeni nu mă-nțelege</i>	216
<i>Mă gândesc la tine-n tăcerea nopții...</i>	216
ACESTA	217
<i>Pianul...</i>	218
<i>Romanul neterminat</i>	219
<i>Trece un nor peste fața soarelui</i>	219
<i>Contemplu...</i>	220
<i>Ce-am făcut eu din viață?...</i>	220
<i>Între somn și visare</i>	221
<i>Mă odihnesc într-un lan de grâu</i>	222
<i>Tot ce fac eu sau plănuiesc</i>	222
<i>Spălătoreasa...</i>	223
<i>Toate cele pe care le înfăptuim</i>	224
<i>Dorm...</i>	224
<i>Să călătorești!...</i>	225
COPIIUL CARE ERAM	226
<i>Luna luminând...</i>	227
<i>Dorm sau nu dorm?...</i>	228
<i>În stînghereala în care trăiesc</i>	229
<i>Plouă. Linîștea e deplină...</i>	230
<i>Mari mistere mă locuiesc</i>	230
<i>Mă resemnez...</i>	231
<i>Pe plaja cea pustie</i>	232
<i>Era un maior...</i>	232
<i>Sub goliciunea cerului...</i>	233
<i>Măgarul a luat o bătaie.</i>	234
<i>Beat fiind...</i>	235
<i>Vântul de noapte</i>	235
<i>Cîntă acolo unde nimic nu există</i>	236
<i>Greață...</i>	237
<i>Era un biet copil...</i>	237
<i>Vântul...</i>	238
<i>Nu știu numele tău...</i>	239
<i>Azi când nimic nu sunt...</i>	239
<i>Eu vreau să dorm...</i>	240
<i>Palidă, luna...</i>	241
<i>Ființa mea...</i>	241
DOMNUL SILVA	242
<i>Am scris...</i>	243

<i>Frumusețea e doar un vis...</i>	243
<i>Tot ceea ce sunt eu...</i>	244
<i>Munții...</i>	244
<i>În lumea noastră...</i>	245
<i>A fost o clipă...</i>	246
<i>„De ce îți pierzi vremea visând?”</i>	248
<i>În spatele turnului...</i>	248
<i>Recitesc...</i>	249
<i>E somn? E vis?...</i>	249
<i>Câinele...</i>	250
<i>Era un bețivan infinit</i>	250
<i>Profilul tău...</i>	251
<i>Dă-i trandafiri...</i>	252
<i>Pe oriunde...</i>	252
<i>Păunul...</i>	253
<i>Cine l-a făcut din mine...</i>	253
<i>De plictiseală îmbuibat...</i>	254
<i>Cine mi-a pătat atunci rochia ei?</i>	254
<i>De cât m-am tot transformat...</i>	255
<i>Surzând...</i>	256
<i>Întrucât visând...</i>	256
<i>El poezia despre poezie în intimitate o compunea</i>	257
<i>Nimeni nu mi-a spus...</i>	258
<i>Cine, în absența mea...</i>	258
<i>Pe atâtea și pe atât de aspre drumuri!</i>	259
<i>Recitesc...</i>	260
<i>Soarele strălucind...</i>	261
<i>Totul a luat sfârșit...</i>	261
<i>Ce s-a mai ales de Jules Laforgue</i>	263
<i>După ce că nu dormisem</i>	264
<i>Dacă într-o zi...</i>	265
<i>Tot ceea ce am iubit...</i>	265
ADEVĂR DE DOVEDIT	266
<i>Toate, mai puțin plictiseala...</i>	266
<i>Inutila viață...</i>	267
<i>Visez...</i>	267
<i>Am descifrat deja...</i>	268
<i>Norul s-a lăbărțat...</i>	269
<i>Împart ceea ce cunosc</i>	269

<i>Acuma copila doarme</i>	270
<i>De va fi cumva artă...</i>	271
<i>Inutila paradă...</i>	271
<i>Știu bine...</i>	272
<i>Atunci când ești obosit...</i>	273
<i>Se întorcea totdeauna spre casă beat</i>	274
<i>Nimic nu vreau să le cer...</i>	274
<i>Ah, ce pisălogeală...</i>	275
<i>Știu că există insule...</i>	276
<i>Zile atât de pierdute...</i>	277
<i>Nu, nici această păcăleală...</i>	278
<i>Nimeni nu mi-a spus că tu existai</i>	278
<i>Imensă e noaptea...</i>	279
<i>Nu știu care e drumul...</i>	279
<i>De ce dormi...</i>	280
<i>Pe când mă îndreptam...</i>	281
<i>Ce inutilă toată această tristețe</i>	281
<i>Eu știu prea bine...</i>	282
<i>Reuniunea...</i>	282
<i>Nu are importanță...</i>	283
<i>Un diminuendo care ne vine</i>	284
<i>Se duce măgarul...</i>	284
<i>Eu nu vreau trandafiri...</i>	285
<i>Dar tu, femeie...</i>	286
<i>Copilașul meu...</i>	287
<i>Du-te la seminar</i>	288
LIBERTATE	288
<i>António de Oliveira Salazar</i>	290
<i>Acest domn Salazar</i>	290
<i>Bietul!</i>	291
<i>Amorul este ceva esențial</i>	292
<i>Pacea acestei zile...</i>	292
ELEGIE ÎN UMBRĂ	293
<i>Azur verde sau violet...</i>	298
<i>Acum sunt liniștit...</i>	300
REGELE	300
FECIOARA MARIA	301
LA MORMÂNTUL LUI CHRISTIAN ROSENCREUTZ	302
<i>Există dureri mai grele...</i>	305

MESAJ

Partea întâi BLAZON

I - CÂMPURILE	311
Primul - CÂMPUL CASTELELOR	311
Al doilea - CÂMPUL ECUSOANELOR	312
II - CASTELELE	313
Unu - ULISE	313
Doi - VIRIATO	314
Trei - CONTELE DOM HENRIQUE	314
Patru - DONA TERESA	315
Cinci - REGELE AFONSO HENRIQUES	316
Şase - REGELE DINIZ	317
Şapte (I) - REGELE JOÃO ÎNTÂIUL	318
Şapte (II) - DONA FILIPA DE LENCASTRE	319
III - BLAZOANELE	320
Unu - DOM DUARTE, REGE AL PORTUGALIEI	320
Doi - DOM FERNANDO, INFANTE DE PORTUGALIA	320
Trei - DOM PEDRO, REGENT AL PORTUGALIEI	321
Patru - DOM JOÃO, INFANTE DE PORTUGALIA	322
Cinci - DOM SEBASTIÃO, REGE AL PORTUGALIEI	323
IV - COROANA	324
NUNO ÁLVARES PEREIRA	324
V - TIMBRUL	325
Cap de grifon. INFANTELE HENRIQUE NAVIGATORUL	325
O aripă de grifon. REGELE JOÃO AL DOILEA	326
Cealaltă aripă de grifon. AFONSO DE ALBUQUERQUE	327

Partea a doua MARE PORTUGHEZĂ

I - INFANTELE	331
II - ORIZONT	331

III - STELĂ	332
IV - FIARA	333
V - EPITAFUL LUI BARTOLOMEO DIAZ	334
VI - COLUMB ȘI AI SĂI	335
VII - OCCIDENT	336
VIII - FERNANDO DE MAGELLAN	337
IX - ASCENSIUNEA LUI VASCO DA GAMA	338
X - MARE PORTUGHEZĂ	339
XI - ULTIMA NAVĂ	339
XII - RUGĂCIUNE	341

A treia parte
REGELE ASCUNS

I. SIMBOLURILE	345
Unu - DOM SEBASTIÃO	345
Doi - AL CINCILEA IMPERIU	346
Trei - DORITUL	347
Patru - INSULELE FERICIȚILOR	348
Cinci - REGELE ASCUNS	349
II. AVERTISMENTELE	350
Primul - BANDARRA	350
Al doilea - ANTONIO VIEIRA	351
Al treilea -	352
III. TIMPURILE	353
Unu - NOAPTE	353
Doi - FURTUNĂ	354
Trei - ACALMIE	355
Patru - ZORI DE ZI	356
Cinci - CEAȚĂ	357

Din
POEMELE SCRISE ÎN FRANCEZĂ

TREI CÂNTECE MOARTE	361
<i>Spre mai departe...</i>	363
<i>La ce bun fiacrul...</i>	364

<i>Așezat pe malul visului...</i>	364
<i>Clar și evident...</i>	364
<i>Biet copil...</i>	365
<i>Nimic de tot...</i>	365
STRADĂ TRANSVERSALĂ	366
<i>Moaie-ți ochii...</i>	367
<i>Nava mea de visuri...</i>	368
<i>Ai desprins această poveste...</i>	369
<i>Mamă, mamă...</i>	369
<i>Copil fiind...</i>	370
<i>Ce măreți actori...</i>	371
<i>Într-un vis...</i>	372
<i>Sunt la o margine de prăpastie...</i>	373
<i>Privirea angoasată a posibilului...</i>	373
<i>ttttt</i>	373
<i>Lumea fără de încetare</i>	373
<i>Mereu, mereu...</i>	374
<i>Recile valuri ale Nilului...</i>	374
<i>Corp tremurător...</i>	374
<i>Muzică, o, tu, invizibilă lumină...</i>	375
<i>Suflet carnal al lui Dumnezeu...</i>	375
<i>Bucură-te ca un izvor</i>	375
<i>Atunci când moartea...</i>	376
<i>Nu plânge...</i>	376
<i>Sunteți frumoasă...</i>	376
<i>Zorii surâd...</i>	376
<i>Ți-aduci aminte...</i>	377
<i>Amestecă-te cu visele tale...</i>	377

Din
POEMELE SCRISE ÎN ENGLEZĂ

ANTINOUS	381
EPITALAM	394